



MATERIAŁY DLA UCZESTNIKÓW SZKOLENIA

SZKOLENIE

„System zarządzania środowiskowego ISO 14001”

2010

Spis treści

WSTĘP	3
BUDOWA I WYMAGANIA NORMY ISO 14001	5
ELEMENTY NORMY ISO 14001	5
ĆWICZENIE 1 - Polityka środowiskowa	9
ĆWICZENIE 2 - Aspekty środowiskowe	13
ĆWICZENIE 3 - Cele, zadania i programy zarządzania	14
WDRAŻANIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM.....	16
ZALETY I WADY WDROŻENIA SZŚ.....	16
ASPEKTY PRAWNE - USTAWODAWSTWO KRAJOWE	18
ĆWICZENIE 4 - Wymagania prawne	24
AUDITOWANIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM	26
TYPY AUDITÓW ŚRODOWISKOWYCH	26
ĆWICZENIE 5 - Analiza wymagań normy ISO 14001	28

Wstęp

Rygorystyczne prawo ochrony środowiska, konsekwentne realizowanie przez państwo polityki proekologicznej oraz ogólny wzrost świadomości i zainteresowania społeczeństwa problemami ekologicznymi i ekorozwojem przyczyniły się do tego, że przedsiębiorstwa coraz częściej dążą do posiadania sprawnego systemu kontroli ich oddziaływania na środowisko.

Można zaobserwować, że organizacje coraz chętniej wdrażają system zarządzania środowiskiem [SZŚ], oraz informują o tym fakcie swoich klientów i opinię społeczną.

Celem wdrożenia systemu zarządzania środowiskiem jest zminimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko swoich działań, wyrobów i/lub usług.

Fundament efektywnie funkcjonującego systemu zarządzania środowiskowego w przedsiębiorstwie stanowi profesjonalnie i rzetelnie realizowany proces wdrażania tego systemu.

Instrukcją, przewodnikiem dla organizacji w trakcie wdrażania oraz funkcjonowania SZŚ jest międzynarodowa grupa norm serii ISO 14000.

Prawidłowo wdrożony i funkcjonujący SZŚ będzie uwzględniał poszczególne strony zainteresowania: organizację (przedsiębiorstwo), organy regulacyjne i społeczeństwo.

Jak rozpatrywać będziemy te trzy kluczowe strony zainteresowane działalnością przedsiębiorstwa?

Organizacja jest zainteresowana zyskiem z prowadzonej działalności, organy regulacyjne ochroną środowiska i zgodnością z przepisami, a społeczeństwo - ochroną środowiska i wiarygodnymi danymi o wpływie na środowisko oraz kupowaniem wyrobów przyjaznych dla środowiska, do których można mieć zaufanie.

Wdrożenie SZŚ w oparciu o normy serii ISO 14000 w sytuacji pogłębiającej się degradacji środowiska z jednej strony i rosnącej troski o środowisko z drugiej strony w wielu przypadkach jest warunkiem prowadzenia transakcji biznesowych i utrzymania się na rynku.

Coraz więcej firm wybierając swoich dostawców patrzy na stosunek danej firmy do środowiska, który jest najlepiej wyrażony przez stosowanie norm serii ISO 14000.

Coraz większa jest również rola wpływu na środowisko jako czynnika decydującego przy podejmowaniu decyzji o zakupie wyrobów.

Inne potencjalne korzyści dla przedsiębiorstw ze stosowania norm dotyczących zarządzania środowiskowego to unikanie kosztów, redukcja kosztów, lepsza motywacja pracowników i lepsze relacje z lokalną społecznością i władzami.

Unikanie kosztów jest związane z zarządzaniem ryzykiem i procedurami sterowania procesami oraz postępowaniem podczas anormalnych uwolnień do środowiska i awarii (np. kosztów likwidowania zanieczyszczeń, kosztów związanych z odpowiedzialnością prawną itp.).

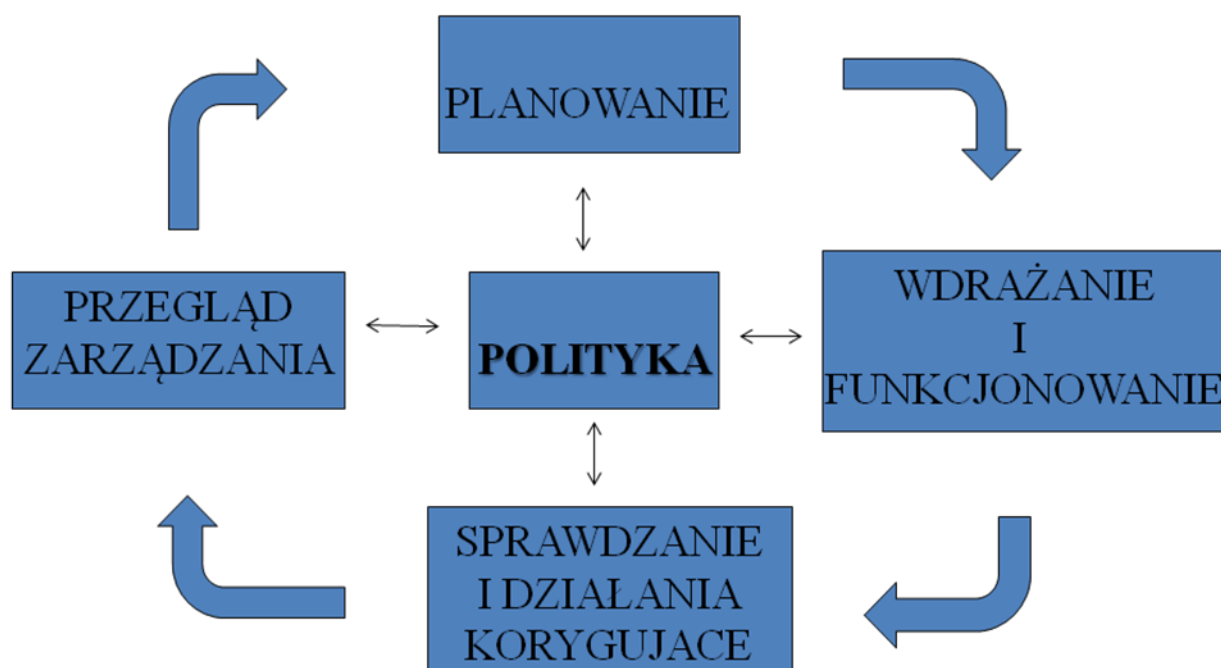
Redukcja kosztów jest związana z ograniczeniem zużycia surowców, wody, energii, wytworzeniem mniejszej ilości odpadów, likwidacją, transportem itp.

Motywacja pracowników to budowanie świadomości ekologicznej zarówno w pracy jak i w życiu osobistym.

Natomiast lepsze relacje z lokalną społecznością i władzami to budowanie porozumienia i wzajemnego zaufania w kontekście prowadzonej działalności wytwórczej lub usługowej firmy.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono: ogólne założenia SZŚ w przedsiębiorstwie budowę i wymagania normy ISO 14001, praktyczne aspekty wdrażania i auditowania systemu zarządzania środowiskiem.

Budowa i wymagania normy ISO 14001



Elementy Normy ISO 14001

Elementy normy ISO 14001	Nr rozdziału normy ISO 14001	Krótki komentarz
Polityka środowiskowa	4.2	Polityka środowiskowa - opracowanie dokumentu zawierającego zobowiązanie organizacji w odniesieniu do środowiska. Wykorzystuje się go ramowo do planowania i działania systemu, celów i zadań środowiskowych.
Planuj	4.3	
	4.3.1	Aspekty środowiskowe - zidentyfikowanie właściwości środowiskowych wyrobów, działań i usług.

		Zidentyfikowanie wszystkich aspektów i określenie tych, które mogą mieć znaczący wpływ na środowisko. Procesy, wyroby, działania z nimi związane będą następnie przedmiotem nadzorowania i monitorowania, będą brane pod uwagę przy ustalaniu celów i zadań środowiskowych; pracownicy, wykonawcy pracujący w imieniu organizacji będą szkoleni.
	4.3.2	Wymagania prawne i inne - zidentyfikowanie i zapewnienie dostępu do odpowiednich przepisów (i innych wymagań, które są właściwe dla organizacji). Zgodność z wymaganiami prawnymi będzie monitorowana, brana pod uwagę przy ocenie istotności aspektów, ustalaniu celów i zadań środowiskowych. Pokazanie, jak wymagania prawne i inne stosują się do aspektów.
	4.3.3	Cele, zadania i program(-y) - ustalenie dla organizacji celów środowiskowych spójnych z polityką środowiskową, wpływami na środowisko. Cele i zadania są elementem ciągłego doskonalenia i zapobiegania zanieczyszczeniom. Wskaźniki środowiskowe - ustalenie dla celów i zadań pozwoli na skuteczne monitorowanie postępu w osiąganiu tych celów. Opracowanie programu(-ów) do osiągnięcia celów i zadań, które uwzględniają role, odpowiedzialności, procesy, zasoby, ramy czasowe, priorytety i działania niezbędne do realizacji ustalonych celów i zadań.
Wykonaj	4.4	
	4.4.1	Zasoby, role, odpowiedzialność i uprawnienia - ustalenie ról, zakresów odpowiedzialności i uprawnień oraz zapewnienie zasobów.

	4.4.2	Kompetencje, szkolenie i świadomość - zapewnienie, aby pracownicy, wykonawcy działający na rzecz organizacji i w jej imieniu byli przeszkoleni, świadomi oddziaływania na środowisko, w szczególności w obszarach związanych ze znaczącymi aspektami środowiskowymi, kompetentni w wykonywaniu powierzonych im zadań i zdolni do zrealizowania odpowiedzialności względem środowiska, zaangażowani w poprawę ochrony środowiska.
	4.4.3	Komunikacja - ustalenie procesów do komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej dotyczącej zagadnień związanych z zarządzaniem środowiskowym. Udokumentowanie decyzji o ewentualnej komunikacji zewnętrznej w zakresie znaczących aspektów środowiskowych i metody realizowania tej komunikacji.
	4.4.4	Dokumentacja - utrzymywanie informacji o SZŚ i innych związanych dokumentów.
	4.4.5	Nadzór nad dokumentami - zapewnienie efektywnego zarządzania procedurami i innymi dokumentami systemu, w tym zewnętrznymi.
	4.4.6	Sterowanie operacyjne - zidentyfikowanie, zaplanowanie i zarządzanie operacjami i działaniami zgodnie z polityką, celami i zadaniami, uwzględniając znaczące aspekty środowiskowe.
	4.4.7	Gotowość i reagowanie na awarie - zidentyfikowanie potencjalnych sytuacji niebezpiecznych i awarii oraz opracowanie procedur do zapobiegania im i reagowania na nie.
Sprawdzaj	4.5	
	4.5.1	Monitorowanie i pomiary - monitorowanie kluczowych działań i śledzenie wyników, parametrów procesów związanych ze znaczącymi aspektami, realizacji celów i

		zadań. Źródło informacji dla procesu ciągłego doskonalenia.
	4.5.2	Ocena zgodności - okresowa ocena zgodności z mającymi zastosowanie wymaganiami prawnymi i innymi wymaganiami, do których spełniania organizacja się zobowiązała i utrzymywanie zapisów wyników tych okresowych ocen.
	4.5.3	Niezgodności działania korygujące i zapobiegawcze - zidentyfikowanie i korygowanie problemów oraz zapobieganie ich ponownemu wystąpieniu.
	4.5.4	Nadzór nad zapisami - utrzymywanie odpowiednich zapisów niezbędnych do wykazania zgodności z wymaganiami systemu zarządzania środowiskowego i normy ISO 14001 oraz osiągniętych wyników. Wykazanie realizacji ciągłego doskonalenia, skutecznego funkcjonowania systemu.
	4.5.5	Audit wewnętrzny - okresowe sprawdzanie, czy SZŚ funkcjonuje prawidłowo. Źródło sposobności do doskonalenia.
Działaj	4.6	Przegląd zarządzania - dokonywanie okresowych przeglądów SZŚ mając na uwadze ciągłe doskonalenie, zapobieganie zanieczyszczeniom, dokonywanie korekty celów, programów, polityki środowiskowej, zgodność z wymaganiami prawnymi i innymi.

ĆWICZENIE 1 – Polityka środowiskowa

Proszę

1. podzielić się na grupy
2. zbadać poniższą politykę
3. ustalić czy spełnia wymogi pkt 4.2 ISO 14001

Deklaracja polityki środowiskowej – przemysł energetyczny

Dostrzegamy wzajemne oddziaływanie pomiędzy naszą działalnością, a środowiskiem.

Zarządzanie wpływem na środowisko jest częścią naszej polityki.

Pragniemy opracować i utrzymać wysoki poziom troski o środowisko, aby zapobiec zanieczyszczeniom i stale udoskonalać efekty naszej działalności środowiskowej.

Naszymi naczelnymi zasadami są:

- Zaangażowanie zarządu i świadomość wszystkich pracowników potrzeby troski o środowisko.
- Wywiązywanie się z zobowiązań wynikających z ustawodawstwa środowiskowego i wypełnianie innych, podobnych zobowiązań
- Ocena wpływu na środowisko naszych działań i włączenie jej w proces podejmowania decyzji
- Opracowanie i utrzymanie efektywnego systemu zarządzania środowiskiem
- Wspieranie rozwoju bardziej efektywnych ekologicznych sposobów prowadzenia naszej działalności
- Wspieranie efektywnego zużycia energii i zasobów materialny
- Szybkie i skutecznie reagowanie na wypadki ekologiczne
- Rozwój sposobów udoskonalenia wpływu środowiskowego obecnej i przyszłej działalności
- Rozważne gospodarowanie ziemią i promowanie jej ochrony
- Utrzymywanie ścisłej współpracy z odpowiednimi organizacjami ekologicznymi i nadzoru, oraz władzami

- Wspieranie badań wpływu środowiskowego naszych działań
- Wspieranie świadomości ekologicznej u pracowników, dostawców i kontrahentów
- Promowanie i wspieranie świadomości ekologicznej wśród społeczności lokalnej
- Kształcenie i szkolenie pracowników w sposób zgodny z polityką troski o środowisko

Zgodnie z naszymi głównymi zasadami zobowiązujemy się ustalić zadania i cele wspierające

naszą politykę i regularnie przeprowadzać ich przegląd.

Zobowiązujemy się utrzymać procedury wewnętrzne wspierające niniejszą politykę i jej skuteczność w świetle rosnącej wiedzy i rozumienia.

Notatki uczestnika:

Przykładowa polityka środowiskowa zgodna z normą.

PRZEDSIĘBIORSTWO A

Niniejsza polityka środowiskowa, podlegająca corocznym przeglądom, obejmuje wszystkie działania Przedsiębiorstwa A w miejscu X.

Przedsiębiorstwo A będzie przestrzegać wszystkich krajowych i międzynarodowych rozporządzeń dotyczących środowiska i regularnie przeprowadzać przeglądy i audyty w celu zapewnienia ich stosowania.

Przedsiębiorstwo zobowiązuje się do ciągłego doskonalenia swoich efektów działalności środowiskowej i zapobiegania zanieczyszczeniom.

Wszędzie, gdzie to możliwe będą obowiązywały najsurowsze wewnętrzne kryteria środowiskowe. Przedsiębiorstwo będzie kontynuować dostarczanie dowodów stosowania się do obecnych i przyszłych norm środowiskowych.

Przedsiębiorstwo zobowiązuje się do:

- Wykorzystania zasobów kierowniczych do wdrożenia Polityki Środowiskowej poprzez wprowadzenie efektywnego systemu kontroli.
- Wyznaczania i przeglądu celów corocznie.
- Monitorowania i informowania o postępie w osiągnięciu ustalonych celów.
- Prób ponownego użycia, recyklingu i odzyskiwania surowców i odpadów, wszędzie, gdzie jest to możliwe.
- Prób zachowywania rzadkich i nieodwracalnych zasobów, jak energia, podczas wszystkich działań.
- Utrzymywania wysokiego poziomu kontroli emisji i wyładunku materiałów do środowiska i w ten sposób ciągłego udoskonalania naszej działalności, w miarę możliwości finansowych.
- Przeprowadzania auditów procedur i praktyk oraz naprawiania niedociągnięć poprzez planowany program czynności korygujących.

- Wsluchiwanie się w potrzeby okolicznych mieszkańców środowiska naturalnego związanych z działaniami przedsiębiorstwa.
- Zapewnienia, aby dostawcy i kontrahenci nie działali wbrew normom środowiskowym polityki przedsiębiorstwa.

ĆWICZENIE 2 – Aspekty środowiskowe

Identyfikacja aspektów środowiskowych.

Proszę:

1. podzielić się na grupy
2. rozważyć aspekty środowiskowe zaistniałe w typowym gospodarstwie domowym
3. jakie aspekty mogą wystąpić?

Proszę ująć następujące elementy:

1. normalne działanie
2. nietypowe
3. sytuacja awaryjna

Proszę rozważyć następujące kwestie:

1. emisje do powietrza
2. ścieki
3. odpady
4. zużycie surowców i zasobów naturalnych
5. zanieczyszczenie: wody, gleby, powietrza
6. wpływ na ekosystemy

Notatki uczestnika

ĆWICZENIE 3 – Cele, zadania i programy zarządzania

1. Proszę na podstawie poniższych znaczących wpływów zdecydować, jakie cele i zadania należało by wyznaczyć:
 - a) wytwarzanie odpadów toksycznych
 - b) ruch pojazdów
 - c) zużycie wody
 - d) zużycie prądu
 - e) składowanie substancji chemicznych
 - f) wytwarzanie ogólnych odpadów
2. Na potrzeby wybranych celów i zadań (proszę wybrać dla dwóch znaczących wpływów) opracować programy zarządzania środowiskiem
3. Pomoce pkt. 4.3.3 normy ISO 14001

Notatki uczestnika

Wdrażanie Systemu Zarządzania Środowiskiem

ZALETY I WADY WDROŻENIA SZŚ

ZALETY I WADY WDROŻENIA SZŚ		
	ZALETY	WADY
KOSZTY	Uniknięcie grzywien Identyfikacja obszarów możliwych oszczędności takich jak utylizacja odpadów (recycling), koszt wywozu śmieci Rozciągnięcie kosztów działalności środowiskowej zamiast konieczności natychmiastowego wdrożenia wymuszonego ustawodawstwem	Brak widocznego zwrotu inwestycji Koszty wdrożenia - finanse i czas Koszty utrzymania/przeglądów
MARKIETING	Wykorzystanie jako przewagi konkurencyjnej Polepszenie 'public relations' Wzmocnienie pozycji na rynku giełdowym	
SZKOLENIA	Zwiększenie świadomości środowiskowej Uświadomienie pracowników na temat efektów środowiskowych procesów Zwiększenie tempa produkcji (rozentuzjasmowani pracownicy) Zmniejszenie	Koszt Wymóg dodatkowego szkolenia czasem kosztem tempa produkcji Możliwa konieczność zatrudnienia dodatkowych pracowników



	prawdopodobieństwa wypadków środowiskowych poprzez znajomość planów awaryjnych	
SPOŁECZNY ODBIÓR	Organizacja wykazuje troskę o środowisko Działa zgodnie z prawem	Wzbudzenie zainteresowania
MONITOROWANIE	Zidentyfikowanie szkodliwych substancji nie wynikających z działalności Udoskonalenie działania procesów Umożliwienie identyfikacji wpływów Tworzenie i powiększanie szczegółowych, istotnych danych	Modyfikacja istniejących programów ochrony w celu zapewnienia kontroli wszystkich efektów działalności (również dotyczących zasobów)
ZARZĄDZANIE	Organizacja ram zarządzania zagadnieniami środowiskowymi Umożliwienie koordynowanego zarządzania całą firmą na podstawie ustalonej bazy danych Dopełnienie norm jakości i BHP Lepsze przewidywanie przyszłego ustawodawstwa Integracja całej organizacji Lepsze stosunki z organami regulującymi i wydającymi koncesje	Możliwość wystąpienia sprzeczności z obecnym programem Problemy w synchronizacji systemów lub spełniania kilku standardów jednocześnie
INNE	Pozytywne reakcje inwestorów,	

	udzielających pożyczek i ubezpieczycieli	
--	---	--

Aspekty prawne – ustawodawstwo krajowe

Stan prawny na kwiecień 2010

USTAWA			
z dnia 27 kwietnia 2001 r.			
Prawo ochrony środowiska			
Dz.U.08.25.150			
2008.06.27	zm.	Dz.U.2008.111.708	art. 1
2008.08.15	zm.	Dz.U.2008.138.865	art. 50
2008.09.10	zm.	Dz.U.2008.154.958	art. 3
2008.10.08	zm.	Dz.U.2008.171.1056	art. 19
2008.11.15	zm.	Dz.U.2008.199.1227	art. 144
2009.01.01	zm.wyn.z	M.P.2008.79.698	ogólne
	zm.wyn.z	M.P.2008.80.707	ogólne
	zm.	Dz.U.2008.223.1464	art. 4
2009.02.27	zm.	Dz.U.2009.19.100	art. 26
2009.03.24	zm.	Dz.U.2008.227.1505	art. 167
2009.06.01	zm.	Dz.U.2009.20.106	art. 6
2009.06.12	zm.	Dz.U.2009.79.666	art. 110
2009.09.18	zm.	Dz.U.2009.130.1070	art. 56
2010.01.01	zm.wyn.z	M.P.2009.57.780	pkt 1
	zm.wyn.z	M.P.2009.69.893	ogólne
	zm.	Dz.U.2009.215.1664	art. 1
2010.03.11	zm.	Dz.U.2010.21.104	art. 3
2010.03.12	zm.	Dz.U.2010.28.145	art. 2, art. 18
USTAWA			
z dnia 18 lipca 2001 r.			
Prawo wodne			
Dz.U.05.239.2019			
2005.12.31	zm.	Dz.U.2005.267.2255	art. 1
2006.10.27	zm.	Dz.U.2006.170.1217	art. 60
2007.01.01	zm.	Dz.U.2006.227.1658	art. 46
2007.02.24	zm.	Dz.U.2007.21.125	art. 11
2007.04.11	zm.	Dz.U.2007.64.427	art. 41
2007.04.30	zm.	Dz.U.2007.75.493	art. 33
2007.08.19	zm.	Dz.U.2007.88.587	art. 5
2007.10.10	zm.	Dz.U.2007.176.1238	art. 26
2007.10.16	zm.	Dz.U.2007.181.1286	art. 3
2007.11.15	zm.	Dz.U.2007.147.1033	art. 46
2007.12.12	zm.wyn.z	Dz.U.2007.231.1704	ogólne
2008.01.01	zm. przen.	Dz.U.2005.175.1462	art. 21
2008.11.15	zm.	Dz.U.2008.199.1227	art. 146

2009.03.24	zm.	Dz.U.2008.227.1505	art. 169
2009.10.31	zm.	Dz.U.2009.168.1323	art. 213
2010.01.01	zm.	Dz.U.2009.215.1664	art. 6
USTAWA z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej¹			
Dz.U.07.90.607			
2008.01.01	zm.wyn.z	M.P.2007.54.619	ogólne
	zm. przen.	Dz.U.2005.175.1458	art. 6
	zm. przen.	Dz.U.2005.180.1495	art. 89
2009.01.01	zm.wyn.z	M.P.2008.69.626	ogólne
2010.01.01	zm.wyn.z	M.P.2009.62.828	ogólne
	zm.	Dz.U.2009.79.666	art. 111
	zm.	Dz.U.2009.215.1664	art. 5
2010.05.01	zm.	Dz.U.2009.79.666	art. 111
USTAWA z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko			
Dz.U.08.199.1227			
2009.03.24	zm.	Dz.U.2008.227.1505	art. 190
2009.04.17	zm.	Dz.U.2009.42.340	art. 36
2009.06.04	zm.	Dz.U.2009.84.700	art. 42
2010.01.01	zm.	Dz.U.2009.157.1241	art. 77
2010.03.12	zm.	Dz.U.2010.28.145	art. 7

USTAWA

z dnia 29 listopada 2000 r.

Prawo atomowe

Dz.U.07.42.276

2008.06.14	zm.	Dz.U.2008.93.583	art. 1
2008.07.31	zm.	Dz.U.2008.93.583	art. 1
2008.08.31	zm.	Dz.U.2008.93.583	art. 1
2008.12.25	zm.	Dz.U.2008.93.583	art. 1
2009.03.07	zm.	Dz.U.2009.18.97	art. 26
2009.03.24	zm.	Dz.U.2008.227.1505	art. 163
2009.10.31	zm.	Dz.U.2009.168.1323	art. 212

USTAWA

z dnia 7 lipca 1994 r.

Prawo budowlane

Dz.U.06.156.1118

2006.10.27	zm.	Dz.U.2006.170.1217	art. 41
2007.06.20	zm.	Dz.U.2007.99.665	art. 1
2007.08.19	zm.	Dz.U.2007.88.587	art. 3
2007.09.18	zm.	Dz.U.2007.127.880	art. 11
2007.12.29	zm.wyn.z	Dz.U.2007.247.1844	ogólne
2008.01.19	zm.	Dz.U.2007.191.1373	art. 1
2008.08.23	zm.	Dz.U.2008.145.914	art. 1
2008.11.15	zm.	Dz.U.2008.199.1227	art. 140
2008.12.06	zm.	Dz.U.2008.206.1287	art. 1
2008.12.13	zm.	Dz.U.2008.210.1321	art. 2
2009.01.01	zm.	Dz.U.2007.191.1373	art. 1
2009.03.07	zm.	Dz.U.2009.18.97	art. 11
2009.03.24	zm.	Dz.U.2008.227.1505	art. 147
2009.04.01	zm.	Dz.U.2009.31.206	art. 68
2009.09.29	zm.wyn.z	Dz.U.2009.160.1276	ogólne
2009.10.15	zm.	Dz.U.2009.161.1279	art. 1
2009.12.31	zm.	Dz.U.2009.161.1279	art. 1

USTAWA

z dnia 11 stycznia 2001 r.

o substancjach i preparatach chemicznych

Dz.U.09.152.1222

USTAWA

z dnia 20 kwietnia 2004 r.

o substancjach zubożających warstwę ozonową

Dz.U.04.121.1263

2005.10.13	zm.	Dz.U.2005.175.1458	art. 7
2005.11.01	zm.	Dz.U.2005.203.1683	art. 5
2010.01.01	zm.	Dz.U.2009.215.1664	art. 10

USTAWA

z dnia 28 września 1991 r.

o lasach

Dz.U.05.45.435

2005.09.19	zm.	Dz.U.2005.157.1315	art. 1
2005.10.02	zm.	Dz.U.2005.167.1399	art. 55
2006.01.01	zm.	Dz.U.2005.175.1460	art. 1
	zm.	Dz.U.2005.175.1462	art. 7
2006.12.26	zm.	Dz.U.2006.227.1658	art. 40
2007.01.12	zm.	Dz.U.2006.245.1775	art. 4
2007.04.05	zm.wyn.z	Dz.U.2007.59.405	ogólne
2007.04.11	zm.	Dz.U.2007.64.427	art. 40
2007.10.16	zm.	Dz.U.2007.181.1286	art. 1
2008.09.25	zm.	Dz.U.2008.163.1011	art. 1
2008.11.15	zm.	Dz.U.2008.199.1227	art. 138
2009.03.07	zm.	Dz.U.2009.18.97	art. 7
2009.04.17	zm.	Dz.U.2009.42.340	art. 32
2009.05.22	zm.	Dz.U.2009.69.595	art. 4
2009.08.01	zm.	Dz.U.2009.92.753	art. 9
2010.01.01	zm.	Dz.U.2009.157.1241	art. 15

USTAWA

z dnia 21 sierpnia 1997 r.

ochronie zwierząt

Dz.U.03.106.1002

2004.05.01	zm.	Dz.U.2004.69.625	art. 86
	zm.	Dz.U.2004.92.880	art. 138
	zm.	Dz.U.2004.96.959	art. 26
2005.03.27	zm.	Dz.U.2005.33.289	art. 48
2006.01.01	zm.	Dz.U.2005.175.1462	art. 15
2007.01.05	zm.	Dz.U.2006.249.1830	art. 1
2008.01.05	zm.	Dz.U.2006.249.1830	art. 1
2008.11.15	zm.	Dz.U.2008.199.1227	art. 141
2009.03.07	zm.	Dz.U.2009.18.97	art. 18
2009.06.12	zm.	Dz.U.2009.79.668	art. 1
2009.08.01	zm.	Dz.U.2009.92.753	art. 13
2010.04.10	zm.	Dz.U.2010.47.278	art. 32

USTAWA

z dnia 11 maja 2001 r.

o opakowaniach i odpadach opakowaniowych.

Dz.U.01.63.638

2003.02.07	zm.	Dz.U.2003.7.78	art. 2
2004.02.11	zm.	Dz.U.2004.11.97	art. 1
2004.05.01	zm.	Dz.U.2004.11.97	art. 1
	zm.	Dz.U.2004.96.959	art. 53
2005.10.13	zm.	Dz.U.2005.175.1458	art. 5

USTAWA

z dnia 3 lutego 1995 r.

o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Dz.U.04.121.1266

2004.06.27	zm. przen.	Dz.U.2004.49.464	art. 2
2006.01.01	zm.	Dz.U.2005.175.1462	art. 10
2006.02.09	zm.	Dz.U.2006.12.63	art. 3
2007.04.30	zm.	Dz.U.2007.75.493	art. 31
2007.05.24	zm.	Dz.U.2007.80.541	art. 2
2007.11.02	zm.	Dz.U.2007.191.1374	art. 2
2009.01.01	zm.	Dz.U.2008.237.1657	art. 1
2009.01.22	zm.	Dz.U.2009.1.3	art. 2
2010.01.01	zm.	Dz.U.2009.115.967	art. 1

USTAWA

z dnia 16 kwietnia 2004 r.

o ochronie przyrody

Dz.U.09.151.1220

2010.01.01

zm. wyn. z
zm.

M.P.2009.69.894

Dz.U.2009.215.1664

ogólne
art. 9

USTAWA

z dnia 27 kwietnia 2001 r.

o odpadach

Dz.U.07.39.251

2007.08.19

zm.

Dz.U.2007.88.587

art. 4

2008.01.01

zm. przen.

Dz.U.2005.175.1462

art. 20

2008.11.15

zm.

Dz.U.2008.199.1227

art. 145

2009.01.01

zm.

Dz.U.2008.223.1464

art. 3

2009.03.07

zm.

Dz.U.2009.18.97

art. 30

2009.06.12

zm.

Dz.U.2009.79.666

art. 109

2010.03.12

zm.

Dz.U.2010.28.145

art. 1

USTAWA

z dnia 13 października 1995 r.

Prawo łowieckie

Dz.U.05.127.1066

2006.01.01

zm.

Dz.U.2005.175.1462

art. 11

2007.01.01

zm.

Dz.U.2006.220.1600

art. 14

2007.10.10

zm.

Dz.U.2007.176.1238

art. 9

2008.11.15

zm.

Dz.U.2008.201.1237

art. 3

2009.08.01

zm.

Dz.U.2009.92.753

art. 10

2010.01.01

zm.

Dz.U.2009.223.1777

art. 5

USTAWA

z dnia 13 września 1996 r.

o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Dz.U.05.236.2008

2006.08.26

zm.

Dz.U.2006.144.1042

art. 1

2006.10.01

zm. przen.

Dz.U.2005.180.1495

art. 84

2009.01.01

zm.

Dz.U.2008.223.1464

art. 2

2009.03.07

zm.

Dz.U.2009.18.97

art. 15

2009.06.12

zm.

Dz.U.2009.79.666

art. 107

2009.08.01

zm.

Dz.U.2009.92.753

art. 3

2010.01.01

zm.

Dz.U.2009.215.1664

art. 3

2010.04.10

zm.

Dz.U.2010.47.278

art. 30

ĆWICZENIE 4 – Wymagania prawne

Proszę

1. podzielić się na grupy
2. w grupach wypisać akty normatywne, które są już zidentyfikowane w Państwa organizacji i które jeszcze należy włączyć do stosowania

Notatki uczestnika

Auditowanie Systemu Zarządzania Środowiskiem

Typy auditów środowiskowych

Typy auditu środowiskowego:

Audit SZŚ jest systematycznym i udokumentowanym procesem weryfikacji polegającym na zebraniu i ocenie dowodów w celu orzeczenia czy system zarządzania środowiskowego organizacji odpowiada kryteriom auditu systemów zarządzania środowiskowego ustanowionym przez organizację oraz dla komunikacji procesu wobec zarządu.

Audit pierwszej strony - wewnętrzny audit, zwykle obejmuje system zarządzania, przeprowadzany przez personel organizacji,

Audit drugiej strony - zewnętrzny audit systemu zarządzania dostawców i podwykonawców przeprowadzany przez personel z organizacji klienta. Można go także nazwać auditem dostawców.

Audit trzeciej strony - zewnętrzna ocena systemu zarządzania, zwykle przeprowadzana w celach certyfikujących ISO 14001. Nabywcy, którzy pragną mieć niezależną organizację oceniają potencjalnego dostawcę; jakkolwiek nie muszą dokonać tej oceny samodzielnie gdyż mogą skorzystać z takiego systemu auditowania.

Korporacyjny Audit Środowiskowy - ocena działalności środowiskowej całej firmy, w której skład może też wejść ocena przedsiębiorstw filialnych.

Audit Zgodności - audit środowiskowy mający na celu określenie zakresu, w jakim stopniu organizacja prowadzi działalność zgodną ze swoimi zobowiązaniami prawnymi zawartymi w autoryzacjach, pozwoleniach i licencjach. Można poszerzyć zakres auditu o ocenę zgodności z praktykami, rozporządzeniami i normami kodeksu przemysłu.

Analiza cyklu życia produktu - celem auditu tego typu jest zweryfikowanie działalności środowiskowej produktu od jego kołyski aż po jego grób auditując wszystkie etapy życia produktu.

Audit zużycia energii - zastosowanie technik auditu w celu ustalenia całkowitego zużycia energii poprzez organizację.

Audit zużycia wody - zmierzenie ilości wody, która jest zużywana przez organizację w celu ustalenia programu zminimalizowanego poboru wody.

Audit gospodarki odpadami - zidentyfikowanie wszystkich serii odpadów i ich ilości, które są wydalane z miejsca w celu ustalenia punktu wyjściowego do projektów organizacji mających na celu minimalizację ilości odpadów.

Audity zanieczyszczenia ścieków - audity określające emisje do wody i wpływ emisji na środowisko wodne. Obejmują wody powierzchniowe takie jak rzeki, jeziora, potoki oraz wody gruntowe i ich wpływ na system ścieków.

Audity zanieczyszczenia atmosferycznego - zidentyfikowanie różnych emisji do atmosfery z zakładu w celu pomiaru ich ilości.

Audity zanieczyszczenia gleby - zidentyfikowanie wszystkich substancji zanieczyszczających, które mogą być obecne w glebie. Takie audity są skomplikowane i mogą wymagać specjalistycznych umiejętności.

Audit oceny ryzyka środowiskowego - zidentyfikowanie gdzie istnieje ryzyko środowiskowe w organizacji w celu ustalenia programu zarządzania ryzykiem.

Połączone audity środowiskowe i jakościowe - ocenienie dwóch różnych systemów zarządzania w tym samym czasie poprzez tę samą grupę ludzi.

Kluczowe różnice pomiędzy auditami SZJ i SZŚ

Audit SZJ i SZŚ znacznie różnią się od siebie. Wykwalifikowany auditor wiodący SZJ musi przejść przez gruntowne szkolenie aby uzyskać kwalifikacje auditora SZŚ. Auditorzy SZŚ muszą posiadać inną wiedzę bazową niż auditorzy SZJ. Wiedza ta obejmuje zrozumienie szerokiego zakresu kwestii środowiskowych jak strategiczne bodźce biznesowe, zrównoważony rozwój, ustawodawstwo środowiskowe, aspekty i wpływy środowiskowe, różnice pomiędzy normalnym rozruchem i nietypowymi warunkami działania w kontekście emisji do środowiska jak również potencjalny wpływ sytuacji awaryjnych na środowisko.

Podobnie jak auditor SZJ, auditor SZŚ musi posiadać rozległą wiedzę o różnych typach organizacji, firm i procesów. Ponadto, auditor SZŚ musi znać kwestie dotyczące środowiska.

SZJ zajmują się procesami produkcyjnymi i usługami w organizacjach. SZŚ przekraczają granice systemu określone przez procesy wytwarzania i usług oferowanych przez organizację. SZŚ zajmują się także oddziaływaniem organizacji na środowisko na poziomie globalnym i lokalnym.

Stąd zakres SZŚ jest znacznie szerszy i obejmuje wiele elementów. Biorąc te fakty pod uwagę, można stwierdzić, że auditorzy SZŚ podobnie jak auditorzy SZJ muszą posiadać wiedzę dotyczącą określonych przemysłów i procesów, które mają miejsce w danym przemyśle.

Ponadto, auditorzy SZŚ muszą posiadać wiedzę z rozległej dziedziny jaką jest środowisko.

Auditor SZŚ musi znać szczegółowe wymagania prawne. Organizacje, aby mogły prowadzić swoją działalność, muszą posiadać określone pozwolenia, autoryzacje bądź zgody wydawane przez różnorodne uprawnione organy ustawowe. Kary za niestosowanie się do wymagań prawnych mogą być surowe i auditor SZŚ musi być świadomy, że konsekwencje niestosowania się do wymagań mogą być surowe dla organizacji.

SZJ i SZŚ zostały tak stworzone, że można je zintegrować. Obydwie normy są ogólne i zostały tak zaprojektowane, że mogą być stosowane przez **wszystkie typy organizacji**.

ĆWIECZENIE 5 – Analiza wymagań normy ISO 14001

1. Proszę przeanalizować wymagania punktu 4.5.5 Normy ISO 14001 (audyty wewnętrzne) i przedstawić je w sposób uproszczony.

Notatki uczestnika



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



2. Proszę podać przykłady paragrafów normy, które mają wpływ lub obszar wzajemnego oddziaływania z punktem 4.5.5. Proszę zapisać swoje odpowiedzi poniżej:

Notatki uczestnika